

ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України, визначальний чинник політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства, вона є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету й конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості, здатної до етично відповідальної участі у житті суспільства, її розумових і фізичних здібностей, забезпечення на цій основі сталого розвитку суспільства і держави, а також потреб у кваліфікованих фахівцях.

Правове регулювання сфери освіти в Україні базується на наступних нормативно-правових актах: Конституція України, Державна національна програма «Освіта», Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту».

Основними принципами освіти в Україні, відповідно до Закон України «Про освіту» наведено на рисунку 1.

Рис. 1. Основні принципи освіти в Україні

Правове регулювання сфери освіти в Україні – це сукупність правових засобів, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив на суспільні відносини в освітянській галузі. Мета правового регулювання сфери освіти – забезпечення безперешкодного руху інтересів суб'єктів до цінностей.

Закон України «Про освіту» та Закон України «Про вищу освіту» пов'язаний з необхідністю забезпечення рівного доступу до якісної освіти, недопущення суб'єктивізму у формуванні мережі загальноосвітніх навчальних закладів і змісту освіти, створення належних умов для навчання дітей, особливо з обмеженими можливостями, підвищення рівня соціальної захищеності педагогічних працівників, підвищення керованості галузі.

Рівень освіти населення одним з визначальних чинників розвитку економіки та культури будь-якої країни світу. Першою ланкою до підготовки фахового спеціаліста є базові знання, які дає середня освіта.

В Україні повна загальна середня освіта є обов'язковою для всіх громадян держави, фінансування якої гарантовано українським законодавством. Загальноосвітні навчальні заклади мають досить розвинуту мережу, що в цілому здатна задовольнити освітні потреби дітей та підлітків шкільного віку.

Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту», загальна середня освіта - це цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво засобами пізнавальної і практичної діяльності, результатом якого є

інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості, що є основою для подальшої освіти та трудової діяльності. Вона є обов'язковою основною складовою безперервної освіти.

Систему загальної середньої освіти становлять: загальноосвітні навчальні заклади всіх типів і форм власності, у тому числі громадян, які потребують соціальної допомоги та соціальної реабілітації, навчально-виробничі комбінати, позашкільні заклади, науково-методичні установи та органи управління системою загальної середньої освіти, а також професійно-технічні та вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації, що надають повну загальну середню освіту (рис. 2).

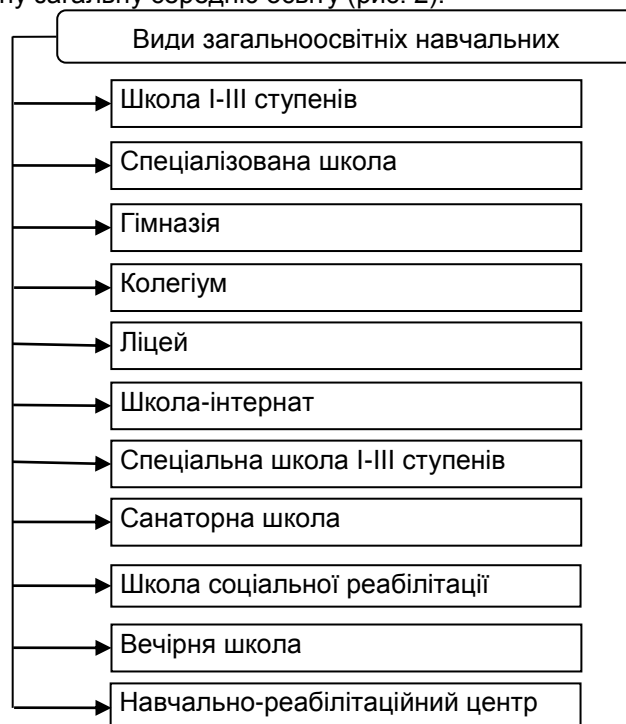

Рис. 2. Види загальноосвітніх навчальних закладів України

Загальноосвітні навчальні заклади для задоволення допрофесійних, професійних запитів та культурно-освітніх потреб громадян можуть входити до складу освітніх округів, спілок, інших об'єднань, у тому числі за участі навчальних закладів системи дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти різних типів і рівнів акредитації, закладів культури, фізичної культури та спорту, підприємств і громадських організацій. Положення про освітній округ затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно, загальноосвітні навчальні заклади поділяються на: заклади I ступеня (початкова школа; чотири роки навчання); II ступеня (основна школа; п'ять років навчання); III ступеня (старша школа; три роки навчання). Старша школа має функціонувати переважно як професійна, у якій незалежно від профілю реалізується в повному обсязі загальноосвітня підготовка. На нашу думку, загальна середня освіта в Україні має досить розвинуту інституційну мережу, що загалом здатна задовольнити освітні потреби дітей і підлітків шкільного віку. Створюються загальноосвітні заклади нового типу; скорочується кількість шкіл, що працюють у дві-три зміни; набувають поширення приватні школи.

Таким чином, законодавче забезпечення правових аспектів функціонування освіти та освітніх закладів в Україні врегульовані на достатньому рівні.